

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Hoeve Esdorenhof met park

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Hoeve Esdorenhof met park

Titel:	Hoeve Esdorenhof met park
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Haacht
Deelgemeente:	Tildonk
Bron:	Schepping: 2014-04-24 Bijwerken: 2018-10-10 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134496
Coördinaten:	Breedte: 4.6416857631 Lengte: 50.9351513682

Primaire tekst

Hoeve uit 1736 met bijhorend koetshuis en kapel (1958), sterk verbouwd in de 19de eeuw, omgeven door landschappelijk park (circa 1 hectare) ; dichte bomengordel rond een langgerekte open ruimte met bevedèreheuvel en vijvertje; bomenbestand grotendeels uit het interbellum maar ook enkele oude, monumentale bomen.

De hoeve in het Motteveld (of Mortelveld) ten zuiden van de dorpskern, op de grens met Winksele, werd in 1801 aangekocht – waarschijnlijk als vast verblijf – door de uit Bergen (Mons) afkomstige jonkheer Quentin de Behault du Carmois, respectievelijk vader, grootvader en overgrootvader van vier burgemeesters van Tildonk. Het bouwjaar 1736 dat door de muurankers van het woongedeelte wordt aangegeven, stemt vermoedelijk overeen met het echte bouwjaar, of misschien verbouwingsjaar, want de hoeve wordt mogelijk al vermeld in een haardtelling van 1663. Op de Primitieve kadasterkaart (zonder datum, 1820-1830) worden twee gebouwen afgebeeld: de huidige woonvleugel dwars op de straat en, los daarvan en evenwijdig met de straat, een stal of remise. Het vierkante erf (10 are, met een vierkant waterbekken) vormde de luthof; de nutstuin (17 are) bevond zich achter het woonhuis.

In 1850 of 1866 – het goed werd dan bewoond door burgemeester Philippe de Behault – werden woonhuis en remise verbonden door een eenlaags gebouw en achter het woonhuis, aan de rand van de moestuin, werden een kleine hovenierswoning en een bakhuis opgetrokken. De boogvormige inrijpoorten (oorspronkelijk twee, sinds de restauratie van 1938 vijf waarmee de stalvleugel werd uitgerust, zijn typisch voor de koetshuizen uit die tijd. Het woonhuis zelf werd toen – of bij een volgende verbouwing tussen 1850 en 1866 – van een verdieping voorzien zonder dat de nok verhoogd werd; daardoor verdween het oorspronkelijke steile dak. Deze verbouwingen gingen gepaard met de aanleg van een landschappelijke 'lustuin', die zich ten noordoosten van het hof uitstreekte op een perceel bouwland (sectie A nummer 244). Enkele bomen met stamomtrekken van meer dan 350 cm – oosterse plataan (*Platanus orientalis*) en bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') – behoren vermoedelijk tot de initiële aanplanting. Tijdens de uitzonderlijk droge zomer van 1976 zijn overigens verschillende van deze bruine beuken gestorven.

De laatste de Behault du Carmois die het Esdorenhof bewoonde, Marie Philippine, liet haar eigendom in 1929 over aan haar neef, Pierre De Smedt junior, burgemeester van Tildonk in 1929-1932, bij wie ze bleef inwonen. Er waren toen nog zeven inwonende arbeiders. Een poging door de volgende eigenaar om het uit te bouwen tot een rendabel landbouwbedrijf – de voormalige luthof stond toen vol met perzikkbomen – liep uit op een mislukking. De naam Esdorenhof werd gegeven door professor André Simonart, die in 1938 eigenaar werd van het verkrotte gebouwencomplex. Een monumentale, nu verdwenen esdoorn – een geënte bontbladige (*Acer pseudoplatanus* 'Leopoldii') te oordelen naar een foto uit 1954 – vormde daartoe de aanleiding. De

perzikkbomen werden gerooid en het vijvertje op het erf werd gedempt. Verschillende aanbouswels werden afgebroken, het lage verbindingstuk tussen het woonhuis en de remise werd voorzien van pittoreske getrapte dakkapellen. Later (1950-1955) kreeg ook de remise dakkapellen en een elegant dakruitertje. Het geheel (oorspronkelijk geel) werd witgekalkt. De basisvorm bleef echter tot op heden behouden: een Lvormig complex langs het erf, nu grotendeels gekasseid en met uitsparingen in gras. De naar het erf gekeerde zijde werd in 1980 gedecapeerd en bij de vroegere restauraties werden schouwen en schrijn- en voegwerk grondig vernieuwd. Op het jaartal 1736 wijzen nog de opkamer, de vlechtingen in de zijpuntgevel die nog de oorspronkelijke dakhelling aangeven, de dubbele ontlastingsbogen (littkens van verdwenen kruisvensters) en delen van de zandstenen venster- en deuromlijstingen, vensterdorpels met putjes met lood (hechtingpunten van verdwenen traliewerk) op de begane grond. Mariette Beco, het elfjarige meisje aan wie Onze-Lieve-Vrouw der Armen in 1933 achtmaal zou verschenen zijn, heeft een tijdje op het Esdoornhoof verbleven. Dit verklaart de aanwezigheid van de in 1958 ingehuldigde kapel op de hoek van het domein. Het hele domein beslaat ongeveer 2 hectare, waarvan één hectare park, een 150 meter lange en 60 meter brede, met hoogstammig plantsoen omgeven ruimte. Eindpunt van de vista vanuit het hof is een met beuken beplant heuveltje, bedoeld als uitzichtpunt en met een vijvertje aan de voet. Dit aanlegconcept is typisch voor kleinere, 19de-eeuwse parken: een lichtjes uitgeschulpt gazon, een ringpad in de 'opgestuwde' rand, heuveltjes (hier oorspronkelijk twee) als uitzicht- of rustpunt langs het circuit. Het andere heuveltje (waarop de bontbladige 'Leopoldii'-esdoorn stond) is verdwenen in 1980, toen de toegang naar het oosten werd verlegd. De beplanting is zeer gevarieerd en bevat enkele minder courante soorten zoals oosterse plataan (*Platanus orientalis*), wierookcipres (*Calocedrus decurrens*), mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*), gele den (*Pinus ponderosa*), een monumentale veelstammige rode bastaardpaardenkastanje (*Aesculus x carnea*). Een groot gedeelte van het huidige bomenbestand werd – gezien de stamomtrekken (150-300 m) – door Simonart aangeplant, maar er zijn zoals gezegd nog heel wat oude bomen. Ter hoogte van het vijvertje, aan de noordrand, bevindt zich een haagbeukprieeltje (*Carpinus betulus*), waarin een poortje was verwerkt dat naar een aanpalende boomgaard leidde. Er bleven ook sporen van de oude omheining bewaard – naast haagbeuk ook eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*). Het enige rechtlijnige element wordt gevormd door de overblijfselen van een 80 meter lange bruine beukendreef, die vanaf de Motteweg ten noorden van het hof naar het park leidt en die vlak na de aankoop door professor Simonart werd aangeplant.

Merkwaardige bomen (opname 1 september 1999). Het cijfer in vet geeft de stamomtrek in centimeter weer. De omtrek wordt standaard gemeten op 150cm hoogte. Het cijfer vooraan verwijst naar de locatie van de bomen op een plan in het inventarisdossier.

- 1. oosterse plataan (*Platanus orientalis*) **372**
- 10. witte paardenkastanje (*Aesculus hippocastanum*) **430(30)**, tweestammig
- 18. rode bastaardpaardenkastanje (*Aesculus x carnea*) **322(20)**, tweestammig
- 24. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **363**
- 26. ruwe berk (*Betula pendula*) **198**

Auteur: De Maegd, Christiane

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Gordts, Jan

Auteur: Simonart, Hubert

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2007

Titel Text: Park van het Esdorenhof

Grafische documenten

Het koetshuis en het park bij het Esdorenhof (Vandevorst, Kris, 10-10-2003, ©Vlaamse Gemeenschap)

Het Esdorenhof vanuit het park (Vandevorst, Kris, 10-10-2003, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Algemeen Rijksarchief Brussel, familie de Lalaing, nr. 1633.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oudste kadastrale legger [212] Tildonk, art. 46, art. 337.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oude kadastrale legger [212A] Tildonk, art. 1407.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschetsen Tildonk 1850 nr. 9 of 1866, nr. 14.

DE STEIN D'ALTENSTEIN I., *Annuaire de la noblesse de Belgique* (38e année), Bruxelles, Librairie polytechnique de Decq et Duhont, 1884, p. 66-68, 83-84.

VANNOPPEN H., *De geschiedenis van Winksele, de Weergalm van de IJzerenberg*, Tielt, Veys, 1976, p. 547-571.

VERSTRAETEN K. en anderen, *Beelden uit het verleden van Groot-Haacht*, Haacht, Gemeentebestuur, 1991, p. 78.

Relaties

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120583>

Beknopte karakterisering

Datering: derde kwart 19de eeuw, interbellum, na WO II, tweede kwart 18de eeuw

Typologie: afsluitingshagen, betreedbare kapellen (klein erfgoed), dreven, hoeven, hovenierswoningen, kapellen (gebouwen en structuren), private parken, priëlen, tuin- en parkbeplantingen